

MÜZELER VE SANAT EĞİTİMİ SORUNLARI

Doç. Dr. Mutlu ERBAY*

Sanat eğitimi adına yapılan ve yapılacak olan çabaların içinde belkide en önemlisi, müzelerde, sanat eğitiminin kalitesinin yükseltilmesidir. Bu eğitimi veren sanat eğitimcilerinin eğitim becerilerinin yüksek olması gerekir.

Eğitimsizlikten kaynaklanan sanata uzak kalmak, onu anlayamamak, onunla uğraşmayı engellemektedir. Görsel sanatlara cevap verme kapasitesi, sanat eserlerini de içeren çeşitli objelere bakmakla keskinleşen algılama, inovasyon kabiliyetine dayanır.

Müzeler sanat eğitimi çalışmalarını sistemli bir tarzda devamlılığını sağlamalıdır. Müzede bir saatte üretilen çalışma ile saatlere yayılan çalışmalar arasında farklar olacaktır.

Müzelerin uygulama atölyelerinin mekansal yetersizliği, ders saati azlığı, araç ve gereç yetersizliği, kısıtlı çalışma imkanları gibi sorunlar müze eğitim etkinliklerinin kalitesini etkileyecektir. Ayrıca toplumda sanat çalışmalarına gereken önemin verilmemesi, sanatın yalnız yeteneklilere özgü olduğu yanlışlığı sanat eğitiminin toplum katmanlarına yayılmasını engellemekte, buda müze çalışmalarına yansımaktadır. Kendini yeteneksiz değerlendiren kişiler, sanat çalışmalarına uzak durmakta, katılmamaktadır.

Müzelerin sanat çalışmalarında karşılaşılan sorunlar, kişisel, toplumsal, politik, ekonomik yapıdan kaynaklanan sorunlar olarak eğitim sistemini etkilemektedir.

* Doç. Dr.; Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi, Güzel Sanatlar Bölüm Başkanı. erbaym@boun.edu.tr

İnsanlar farklı özelliklere sahiptir. Müzelerde verilecek sanat eğitimi çalışmalarında, kişiler arasındaki farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Eğitim veren kişiler ile eğitim alan kişilerin bilgi, tecrübe, davranış, cinsiyet, yaş gibi belirli fiziki farklılıkları eğitimin başarısını etkilemektedir. Bazı kalıtsal özelliklerin etkileri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Sanat eğitim programının başarıyla yürütülebilmesi için, öğrencilerin öğrenmedeki istekleri etkili olmaktadır. Eğitim başarısı ile eğitmenin bildiğini aktarma becerisi karşılıklı değerlendirilmelidir. Özellikle eğitim programlarının yetersiz yada çok yönlü olması, müze sanat eğitiminin ideal yöntemlerle uygulanmasını engeller. Sınıfların yada atölyelerin çok kalabalık olması, eğitim araç ve gereçlerinin eksikliği, öğrenim deneyiminin kişiye uymaması, çevresine uyumsuzluk gibi nedenlerden kaynaklanan sorunlar çalışma düzeyini ve başarısını etkilemektedir.

Müze etkinliklerinde kişinin sosyo-ekonomik durumu, ihtiyaçları, bulunulan yerin bölgesel özellikleri, yaşantı ve tecrübeleri gibi bir takım unsurlar da, sanat eğitimi çalışmalarını etkiler.

Sanat eğitiminde öğrenci psikolojisi, yeteneği ve hazır oluş hali göz önünde bulundurulmadan eğitim verilemez. Öğrencinin fiziksel, ruhsal durumu, onu farklı davranışlara yöneltebilir. Bazen verilen eğitime ilgisiz davranır. Sonuçta eğitim her katılımcıda aynı etkiyi bırakmaz.

◆ Mutlu Erbay

Bugün artık çağdaş teknoloji destekli eğitim sistemleri, görsel videoların yeni teknolojilerin, sanal gerçekliğin bulunduğu laboratuvarların, müzelerin eğitim deneyiminde kullanılması zorunludur. Her geçen gün değişen yenilenen yazılımlara, teknolojiye müzelerin ayak uydurması zordur. Yeni teknolojik donanımlara parasal anlamda yetişmek güçtür. Sanatsal tasarımların gerçekleşeceği programların maliyetleri de yüksektir.

Başarılı bir sanat eğitiminde, eğitici ile eğitilen arasındaki iletişim önemli rol oynar. Eleştiriye kapalı olan eğitmen, sorunları hissedemediği gibi, sorunlardan rahatsız olur. Yapıcı eleştiriler, öğrencilerin karşılaştıkları sorunları olumlu yönde çözebilir.

Müzelerin sanat eğitmenleri; sanat eğitimi konusunda estetik kuralları, tarih konularını, başlıca sanat eserlerinin dönemlerini ve stillerin fizyolojik ve sosyolojik temelerinin öğretmelidir. Aynı zamanda öğrencinin ihtiyaçlarına dikkat etmesi, ilgi uyandırması gerekir. Bazı müzeler kısıtlı süre ile katılımı olan eğitim çalışmalarını müzede sergilemektedir. Bu sergiler kişisel ilgiyi artırır.

◆ Mutlu Erbay

Öğrenci yetiştirmek geçmişin bilgi hazinelerini gelecek kuşaklara aktarmak: eğitim sistemleri, ne kadar mükemmel olurlarsa olsunlar, programlar ne kadar iyi hazırlanmış olursa olsun, sistemin onu iyi uygulayabilecek eğitmenlere ve öğrencilere bağlı olduğu unutulmamalıdır.. Huzurlu eğitim ortamına her zaman ihtiyaç vardır.

Toplumun, sanata yaklaşımı hobi, boş zaman aktivitesi gibi klişeler çerçevesinde kalmış olması müzelerin sanat eğitimi etkinliklerini de etkilemektedir. Dağınık yerleşme ve düzensiz şehirleşme, eğitim düzeyinin düşüklüğü, üretim ve teknoloji de geri kalmışlık gibi sorunlar, sanatlar eğitimi çalışmalarına olan katılımı olumsuz yönde etkilemektedir. Ziyaretçilerin yaşamları boyunca sanat eğitimi almamış olması, sanat eğitiminin masraflı olması, müzelerin sanat eğitimi çalışmalarına olan ilgiyi azaltmaktadır.

Günümüzde bilim ve teknoloji hızla gelişmekte, bu gelişmelerle büyük değişimler, insan hayatına hızla yansımaktadır. Bu yapının ihtiyaç duyduğu insan modeli, daha dinamik, daha çalışkan, daha yaratıcı, hızla değişen şartlara hemen adapte olabilen, herşeyi bilmek yerine, bilgiye nereden nasıl ulaşabileceğini bilen, çağın değişen şartlara uyabilen karakterdedir. Bu amaçla bir tarafta, bilim ve teknoloji gelişirken dolaylı olarak sanat eğitim inovatif çalışmaların gelişmesine destek sağlar. Sanat eğitim kurumlarının teknolojiyi yaratan ve kullanan insanın gelişmesini olumlu yönde artırır.

Bu üretim teknolojisi içinde sanat eğitimcisinin görevi nedir? Müzeler sanatın gelişimine nasıl destek olabilir? Müzeler toplumda sanatın, insan yaşamının vazgeçilmez öğeleri arasında nasıl yer alabilir? Bilim/teknik ve sanat gibi öğeler modern insan yaşamının gerekleri doğrultusunda birbirini destekler, tamamlar. Bugün network, internet ağları ile bilgi hızla zamansız, ücretsiz ve mekansız insanların evlerine rahatlıkla girebilmektedir. Sanat ile bilimi ve teknolojiyi birbirinden ayıran duvarlar hızla yıkılmakta, sanat ile bilimin ve teknolojinin iç içeliği gittikçe günümüz toplumunda artan bir hızla belirginleşmektedir. Bilim ve teknolojideki başdöndürücü gelişmeler tüm dünyada sanat eğitimini ve öğretiminin içeriğini, süreci ve amacına yönelik önemli değişikliklerin yapılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Sosyal medya araçları, teknolojik değişimin belirgin aletleri müzelerin sanat eğitimi çalışmalarını da değiştirmektedir. Günümüzde dinamik teknoloji ortamının müzelerle taşınması kaçınılmazdır. Sanatın her alanında etkin olan teknolojik gelişim, kullanılan malzemeden yöneme kadar her aşamada eğitimi etkilemektedir. Bu etkileşim teknolojik değişim boya kalitesinden, tuval dokumasına, ortaya çıkan ürünün kalitesine, çeşidine,kadar sanatı etkisi altına almaktadır. Teknolojideki bu süreklilik ve değişkenlik sanat eğitimini de zorlamaktadır.

Müzelerde sanat eğitimi ile ilgili görevlerin yürütülebilmesi için çeşitli gelir kaynaklarının yaratılması ve bunlardan optimum yararlanılması gereklidir. Sanat çalışmalarına ve gelişmesine yardımcı olabilecek yönetim tekniklerinin başarısı, güvenilir gelir kaynaklarına bağlıdır.

Sanat eğitimi atölyelerinde görsel işitsel arşivlerin yeterli olmaması, internet ortamındaki bilgi kaynağına istenen zamanda erişilebilir olması gerekir. Sanat eğitiminde çalışma yeri, araç ve gereçler çevresel faktörler öğretilen sanatın kalitesini etkilemektedir. Bugün müzeler inovasyonun (yaratıcılık ve girişimcilik) yapıldığı yerler sanat atölyeleri, laboratuvarlardır. Sanat eğitimi okul öncesi,ortaöğretim, lise ve üniversite düzeyinde farklı yaş gruplarını da içine alan çeşitli çalışmaları kapsar.

Sonuç olarak, sanat eğitimi ile ilgili sorunlar içeriği bakımından her müzenin ortak sorunlarındanidir. Müzelerin sanat eğitimine katkısı çağdaş düzeyde değerlendirilmelidir. Bu sorunların çözümü, müze yönetimi yanında sanatçılar, sanat eğitimcileri, sanat severler, ziyaretçiler arası işbirliğine dayanmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Fethiye Erbay.,**Sanatın Yönetimi'nin Boyutları**, Kültür Üniversitesi Yayınları, no :93,2009.
2. Fethiye Erbay., **Müze Yönetimini Kurumlaştırma Çabası (1984 - 2009)**, Mimarlık Vakfı Enstitüsü Yayını,İstanbul, 2009
3. Mutlu Erbay., **Sanat Eğitimi Üzerine**, Beta Yayınları,yayın no, 2834/97, 2013.
4. Mutlu Erbay., **Resim Sanatı Disiplinleri**, Alternatif Yayıncılık, 2007.
5. Mutlu Erbay.,**Yükseköğretim Düzeyinde Sanat Eğitimi Programlarının Uluslararası Bağlamda İncelenmesi**, Sanatta Yeterlik Tezi,MÜ. 1995.
6. Mutlu Erbay., **Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi**, BÜ Yayınları, 2000.
7. Mutlu Erbay., **Sanat Eğitimi Yöntemleri Üzerine Tartışmalar**, Anadolu Sanat, AÜ Yayını, ss 62-64.
8. Mutlu Erbay.,**Sanat Eğitiminin Organik Yapısındaki Süreklilik**, Sanat Eğitimi Sempozyumu, Gazi Üniversitesi, 2007,ss.47-51.

◆ **Mutlu Erbay**

9. Nuri Özer Erbay, Tokyo Batı Sanatı Ulusal Müzesinde Kültürel Mirasın Korunmasına Yönelik Önlemler”, Türkiye Ve Japonya’da Kültürel Mirasın Korunması , İstanbul, Türkiye, 1-2 Ocak 201

10. Nuri Özer Erbay, Kültürel Mirası Projelerinin Sanat Ve Teknoloji Uzantısı”, Sanatta Yerellikve Evrensellik Ulusal Sempozyumu, İstanbul, Türkiye, 15-16 Mart 2012

11. Nuri Özer Erbay, New Demension Of Art Education In Museums”, The Anadolu International Symposium On Arts Education Anadolu - Isae , İstanbul, Türkiye, 14-16 Mayıs 2014